

Examen VWO

2014

tijdvak 2
woensdag 18 juni
9.00 - 12.00 uur

Latijn

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 332-333 **unam ille colit nymphen**

Twee factoren die hiervoor gezorgd kunnen hebben, worden vermeld in het vervolg (t/m regel 340).

- 2p 1 Beschrijf in eigen woorden deze twee factoren.

Vergelijk **omnibus** in regel 332 met **cunctis** in regel 336.

De woorden **omnibus** en **cunctis** verwijzen in deze context inhoudelijk naar verschillende personen.

- 2p 2 a. Beschrijf in eigen woorden naar welke personen **omnibus** verwijst.
b. Beschrijf in eigen woorden naar welke personen **cunctis** verwijst.

Regel 341

- 2p 3 a. Schrijf dit vers over en scandeer het.
b. Beargumenteer op basis van het metrum bij welk zelfstandig naamwoord **feminea** een bepaling is.

Regel 347 **utque**

- 1p 4 Citeer de twee Latijnse werkwoordsvormen die door middel van **-que** met elkaar verbonden worden.

Regel 347 **herbas**

Uit de regels 352-361 blijkt dat Circe niet alleen verstand had van kruiden, maar ook over een ander magisch middel beschikte.

- 1p 5 Citeer het desbetreffende Latijnse woord uit de regels 352-361.

Regel 353

- 1p 6 Welk woord past het best op de plaats van de puntkomma tussen de woorden **fruit** en **ne**?

- A en
- B maar
- C of
- D want

Regel 349-354 **Quae** t/m **satelles**

Een bekende uitspraak van de 18e-eeuwse filosoof David Hume luidt: "De rede is de slaaf van de passies."

'de passies'

- 4p 7 a. Citeer uit de regels 349-354 de twee Latijnse zelfstandige naamwoorden die Ovidius als metafoor gebruikt om een passie uit te drukken.

'De rede'

- b. Citeer uit de regels 349-354 het Latijnse zelfstandige naamwoord dat Ovidius gebruikt om de rede uit te drukken.

Met zijn uitspraak wil Hume duidelijk maken dat mensen wel hun verstand gebruiken, echter niet om meester te worden over hun hartstochten, maar juist om eraan toe te geven.

c. Leg uit dat het gedrag van Circe hiervan een goed voorbeeld is. Baseer je antwoord op de regels 355-357.

Regel 349-357

In deze regels worden twee belemmeringen voor de plannen van Circe genoemd.

- 2p 8 a. Beschrijf in eigen woorden deze twee belemmeringen. Baseer je antwoord op de regels 349-357.
b. Beschrijf in eigen woorden welke twee maatregelen Circe neemt om de onder a. bedoelde belemmeringen weg te nemen. Baseer je antwoord op het vervolg (regel 358 t/m 371).

Regel 364 **spem vanam**

- 2p 9 Citeer de twee Latijnse zelfstandige naamwoorden uit het voorafgaande (vanaf regel 355) waarmee de verteller heeft aangegeven waarom de hoop ijdel genoemd kan worden.

Regel 367-368

Deze regels worden door M. d'Hane-Scheltema als volgt vertaald: "waarmee zij ook het bleke maangezicht kon laten betrekken of haar vaders zonnehoofd bedekken met een regenwolk".

Om de tekst voor de hedendaagse lezer duidelijker te maken, heeft de vertaalster iets toegevoegd.

- 1p 10 Wat heeft de vertaalster toegevoegd? Licht je antwoord toe.

Regel 380 **socialia foedera**

In de regels 332-340 vind je al een toespeling op deze **foedera**.

- 1p 11 Noteer het nummer van de desbetreffende regel.

Regel 378-381

In deze regels wordt zowel het stilistisch middel metonymia als het stilistisch middel chiasme gebruikt.

- 2p 12 a. Citeer het Latijnse tekstelement waar sprake is van metonymia.
b. Citeer het chiasme. Neem het volgende schema over en vul op de plaats van de puntjes de vier desbetreffende Latijnse woorden in:
... (a) ... (b) ... (b) ... (a).

Tekst 2

Regel 589-590 **sola est iniuria facti cognita**

- 4p 13 a. Van wie vernam Ceres de **iniuria facti**? Baseer je antwoord op het voorafgaande (niet afgedrukt in dit examen).
b. Leg uit wat de **iniuria facti** concreet inhoudt. Baseer je antwoord op het voorafgaande (niet afgedrukt in dit examen).
c. Citeer twee Latijnse zelfstandige naamwoorden uit de regels 590-596 (**commissi t/m novis**) die verwijzen naar deze **iniuria facti**.

Regel 598 **Nec gener est nobis ille pudendus**

- 1p 14 Beschrijf in eigen woorden welk argument Jupiter voor dit standpunt geeft. Baseer je antwoord op het vervolg (t/m regel 600).

Regel 605 **Tartara iussus adit Caducifer**

- 1p 15 Beschrijf in eigen woorden wat Mercurius in de onderwereld moest doen.

Regel 607 **Rapta tribus solvit ieiunia granis**

Jupiter heeft eerder de consequentie hiervan duidelijk gemaakt.

- 1p 16 Citeer het Latijnse tekstelement uit het voorafgaande (vanaf regel 601) dat deze consequentie aanduidt.

In de regel die voorafgaat aan Tekst 2 staat:

‘Getrouwd met Jupiters broer bestuurt zij nu het derde koninkrijk’.

- 2p 17 Citeer uit de regels 597-608 de twee Latijnse zelfstandige naamwoorden die dit derde koninkrijk aanduiden.

Regel 613-614 **pactus t/m foret**

- 1p 18 Beschrijf in eigen woorden door welk dreigement Jupiter hiertoe wordt gebracht.

- 2p 19 Leg uit welk verband er bestaat tussen de regels 619-620 en het voorafgaande (regel 585-618).

Tekst 2 en Tekst 3

Tekst 3, regel 518 pas na lang zoeken

- 1p 20 Citeer het Latijnse tekstelement uit Tekst 2, regel 585-596 dat hiermee inhoudelijk vergelijkbaar is.

Tekst 3, regel 520-521 Ik wil de roof nog wel vergeven

- 1p 21 Citeer het Latijnse tekstelement uit Tekst 2, regel 585-596 dat hiermee inhoudelijk vergelijkbaar is.

1p 22 Tekst 3, regel 521-522 Nee, j'ouw dochter hoeft toch geen dief te trouwen
Noteer het nummer van de regel uit Tekst 2, regel 585-596 waarin een inhoudelijk vergelijkbare opvatting is te vinden.

1p 23 Tekst 3, regel 567 bij haar moeder
Citeer het Latijnse woord uit Tekst 2, regel 609-618 dat hiermee inhoudelijk vergelijkbaar is.

Metriekopdracht

**'Hic' ait 'in silva, virgo Tegeaea, lavemur'
Quid facis? Invito est pectore passa lovem**

In de Fasti gebruikt Ovidius zowel pentameters als hexameters.
Bovenstaande regels zijn twee niet opeenvolgende verzen uit het verhaal van Callisto uit de Fasti.

1p 24 Wat is de conclusie na het scanderen van deze verzen?
A Beide verzen zijn hexameters.
B Beide verzen zijn pentameters.
C Het eerste vers is een hexameter, het tweede vers een pentameter.
D Het eerste vers is een pentameter, het tweede vers een hexameter.

Tekst 4

38p Bestudeer Tekst 4 met de inleiding en de aantekeningen.
Vertaal de regels 839 t/m 853 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.